

Wyrok z dnia 19 czerwca 1998 r.

II UKN 99/98

Nie można uznać, że decyzja organu rentowego jest dotknięta błędem (art. 101 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, Dz.U. Nr 40, poz. 267 ze zm.), skoro nie został wzruszony prawomocny wyrok sądu oddalający od niej odwołanie.

Przewodniczący SSN: Jerzy Kuźniar, Sędziowie SN: Roman Kuczyński (sprawozdawca), Maria Tyszel.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 19 czerwca 1998 r. sprawy z wniosku Ireny N. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w R. o rentę inwalidzką, na skutek kasacji wnioskodawczynie od wyroku Sądu Apelacyjnego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie z dnia 28 listopada 1997 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e n i e

Decyzją z dnia 26 lutego 1997 r. Oddział Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w R. przyznał Irenie N. prawo do renty inwalidzkiej trzeciej grupy inwalidów od dnia 1 lutego 1996 r., tj. od 3 miesięcy wstecz od zgłoszenia wniosku o rentę, w oparciu o wyrok Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie, którym ustalono, że wnioskodawczynie stała się inwalidą trzeciej grupy przed dniem 30 października 1988 r., tj. przed upływem 18 miesięcy od ustania zatrudnienia.

W odwołaniu do Sądu wnioskodawczynie domagała się przyznania renty za okres poprzedzający 1 lutego 1996 r., bowiem przed datą 30 października 1988 r. ubiegała się o rentę inwalidzką i jej nie otrzymała z braku inwalidztwa, zaś wyrok, na podstawie którego nabyła prawo do renty wskazuje, że mogła posiadać to prawo przedtem.

Wyrokiem z dnia 25 lipca 1997 r. Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie oddalił odwołanie wnioskodawczynie, a wyrokiem z dnia 28 listopada 1997 r. Sąd Apelacyjny w Rzeszowie oddalił jej apelację od wyroku Sądu pierwszej instancji. Sąd Apelacyjny podniósł, że wyrokiem z dnia 25 kwietnia 1988 r. prawomocnie oddalono żądanie wnioskodawczynie przyznania renty inwalidzkiej z uwagi na brak inwalidztwa, zaś nowy wniosek o rentę złożony został dopiero w 1996 r. i w wyniku postępowania sądowego uwzględniony, co nie jest jednak równoznaczne z ustaleniem, że wnioskodawczynie była już inwalidką w dniu wyrokowania przez Sąd w 1988 r.

Kasacja od powyższego wyroku zarzuca naruszenie prawa materialnego - art. 32 pkt. 3, art. 76 i art. 101 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 247 ze zm.) przez przyjęcie, że wnioskodawczynie nie przysługuje renta za 3 lata wstecz od złożenia wniosku o rentę inwalidzką.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje:

Wyrokiem z dnia 25 kwietnia 1988 r. Sąd Wojewódzki w Rzeszowie oddalił odwołanie wnioskodawczynie od decyzji Oddziału ZUS w R. odmawiającej jej przyznania renty inwalidzkiej z braku inwalidztwa. Sąd po przeprowadzeniu w dniu 19 kwietnia 1988 r. oględzin sądowo-lekarskich z udziałem trzech biegłych sądowych lekarzy specjalistów reumatologa-internisty, neurologa i kardiologa ustalił, że wnioskodawczynie jest zdolna do wykonywania dotychczasowego zatrudnienia i nie kwalifikuje się do III grupy inwalidów.

Wnioskodawczynie powyższego wyroku nie zaskarżyła, wobec czego stał się on prawomocny. Nie istniały żadne przeszkody, aby wnioskodawczynie, która - jak to nadmieniała w odwołaniu do Sądu z 1988 r. i powtórzyła w ponownym wniosku o rentę z 1996 r. - nie pracowała od pierwszej dekady maja 1987 r. złożyła, czy to jeszcze w 1988 r., czy też w 1989 r., bądź w latach następnych nowy wniosek o rentę i nie można wykluczyć, że wniosek ten zostałby uwzględniony. Jednakże jest oczywiste, że wniosek taki wnioskodawczynie złożyła dopiero w maju 1996 r. Ponieważ od maja 1987 r. wnioskodawczynie nie pracowała, dla nabycia prawa do renty inwalidzkiej konieczne było, zgodnie z wymaganiem przepisu art. 32 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin wykazanie, że oprócz okresu 5 lat

zatrudnienia i zaliczenia do jednej z grup inwalidów inwalidztwo powstało w okresie zatrudnienia lub nie później niż 18 miesięcy od ustania zatrudnienia. Okres ten w przypadku wnioskodawczynie ustalony został na 30 października 1988 r. (jakkolwiek mógłby być przyjęty - zgodnie z oświadczeniami wnioskodawczynie na 10 listopada 1988 r.).

Rzeczą Sądu zatem w sprawie o rentę inwalidzką z wniosku złożonego w 1996 r. było, wobec odmownej decyzji organu rentowego (wskutek nieustalenia daty powstania inwalidztwa trzeciej grupy) zbadanie, czy wnioskodawczynie stała się inwalidą przed dniem 30 października 1988 r. Kwestię tę biegli rozstrzygnęli pozytywnie dla wnioskodawczynie, co legło u podstaw zmiany przez Sąd w innej sprawie zaskarżonej decyzji i przyznania renty inwalidzkiej. Nie oznaczało to jednak podważenia prawomocnego wyroku Sądu Wojewódzkiego w Rzeszowie z dnia 25 kwietnia 1988 r. [...], bowiem w tej dacie wnioskodawczynie nie była inwalidą żadnej z grup i nie mogła skutecznie nabyć prawa do renty inwalidzkiej. Także według stanowiska organu rentowego, opartego na orzeczeniu Obwodowej Komisji Lekarskiej d/s Inwalidztwa i Zatrudnienia, zajętego po złożeniu przez wnioskodawczynie w 1996 r. wniosku o rentę inwalidzką, nie spełniała ona warunków do renty inwalidzkiej, gdyż wprawdzie uznano ją za inwalidkę trzeciej grupy, ale nie ustalono, kiedy inwalidztwo to powstało, a wówczas za datę powstania inwalidztwa przyjmuje się datę złożenia wniosku o rentę, taki zaś wniosek wnioskodawczynie złożyła w 1996 r., czyli po upływie 18 miesięcy od ustania zatrudnienia. Stanowisko organu rentowego zostało skorygowane przez Sąd w innej sprawie [...] przez ustalenie, że inwalidztwo powstało przed upływem wyżej wymienionego okresu. Nie jest jednak dopuszczalne rozumowanie - wobec prawomocności wyroku z dnia 25 kwietnia 1988 r., że inwalidztwo powstało przed datą tego wyroku, a tym samym cofanie się do wniosku o rentę z 1988 r.

Decyzja Oddziału ZUS w R. z dnia 18 stycznia 1988 r. odmawiająca renty z braku inwalidztwa skontrolowana przez Sąd nie była dotknięta błędem organu rentowego. Z kolei zaskarżona decyzja przyznająca rentę w wyniku wyroku sądu z dnia 15 stycznia 1997 r. [...] z uwagi na datę wniosku, nie narusza ani przepisu art. 76 ustawy o z.e.p., który stanowi, że prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia się wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa, a dniem takim była data złożenia wniosku o rentę, uznanego wyrokiem przyznającym rentę za zasadny, gdyż na podstawie tego wyroku ustalono, że wszystkie,

łącznie wymagane do renty warunki są spełnione, ani art. 99 ustawy o z.e.p. w brzmieniu obowiązującym w dniu złożenia wniosku o rentę (8 maja 1996 r.), według którego świadczenia wypłacane są poczynając od dnia powstania prawa do świadczeń, nie wcześniej jednak niż 3 miesiące wstecz od zgłoszenia wniosku (aktualnie - 1 miesiąc). Chybiony jest też zarzut naruszenia art. 101 ust. 1 pkt 2 ustawy o z.e.p., ponieważ sprawa renty inwalidzkiej z wniosku z 1988 r. została definitywnie i prawomocnie (w kwestii braku inwalidztwa w dacie złożenia tego wniosku i od wydania wyroku w dniu 25 kwietnia 1988 r.) zakończona, przeto dyspozycja art. 101 ust. 1 pkt 2 ustawy o z.e.p. nie znajduje w przedmiotowej sprawie zastosowania, bowiem odmawiająca wnioskodawczyni prawa do renty inwalidzkiej decyzja organu rentowego z dnia 18 stycznia 1988 r. nie była dotknięta błędem a akceptujący ją wyrok Sądu nie był wzruszony.

Takiego samego zarzutu nie sposób też postawić korzystnemu dla wnioskodawczyni wyrokowi Sądu Wojewódzkiego z dnia 15 stycznia 1997 r., w wyniku którego wydana została decyzja przyznająca rentę z dnia 26 lutego 1997 r., zaakceptowana zaskarżonym kasacją wyrokiem Sądu Apelacyjnego, skoro nowy wniosek o rentę zgłoszony został w maju 1996 r., zaś rentę przyznano od 1 lutego 1996 r., przy czym należy mieć na uwadze treść art. 89 ust. 1 ustawy o z.e.p., według którego postępowanie w sprawach świadczeń wszczyna się na podstawie wniosku, chyba, że ustawa lub przepis szczególny stanowi inaczej. W przedmiotowej sprawie nie zachodziły przesłanki do wszczęcia na przestrzeni lat 1988-1996 postępowania bez ponownego wniosku wnioskodawczyni.

W świetle powyższych rozważań należy dojść do przekonania, że ustalenie daty powstania inwalidztwa na okres przed 30 października 1988 r. nie jest równoznaczne z wykroczeniem tej daty poza okres, kiedy według ustaleń Sądu w sprawie [...] wnioskodawczyni inwalidą nie była, co prowadzi do wniosku, że jej inwalidztwo powstało po dniu 25 kwietnia 1988 r. (wyrok sądu), a przed 30 października 1988 r. (upływ 18 miesięcy od ustania zatrudnienia), co czyni zarzut z art. 101 ust. 1 pkt 2 ustawy o z.e.p. nieuzasadniony.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy nie znalazł usprawiedliwionych podstaw do uwzględnienia kasacji i w oparciu o art. 393¹² KPC orzekł jak w sentencji wyroku.

=====